

Rozmowa z dyrektorem Departamentu Służby Celnej Piotrem Danielem

Priorytetowe odprawy

Widać wyraźnie, że Służba Celna już na dobre przyzwyczaiła nas do sukcesywnego wprowadzania kolejnych systemów i usług, mających ułatwić życie i pracę zarówno polskiego przewoźnika, jak i kierowcy oraz podróżnego…

– Jest to efekt strategii działania Służby Celnej na lata 2014-2020, która różni się od wszystkich dotychczasowych. Jest to strategia otwarta, a więc Służba Celna może na bieżąco reagować na pojawiające się potrzeby, np. te wynikające z rozwoju gospodarczego. Dodatkowo sytuuje klienta w centrum uwagi służby. W przypadku przekraczania granicy to przede wszystkim przedsiębiorcy zajmujący się międzynarodowym obrotem towarowym oraz podróżni są naszymi głównymi klientami. Nowa usługa skierowana do grup podróżujących autokarami oraz do dzieci to kolejne ułatwienie kierowane do osób przekraczających granicę. Służba Celna wdrożyła już wcześniej wiele innych ułatwień. Warto tu przypomnieć chociażby zielone korytarze (możliwość szybszego przekroczenia granicy dla podróżnych nieprzewożących towarów do zgłoszenia/przewożących w ramach dopuszczalnych prawem limitów), FastWay (szybka ścieżka dla pustych ciężarówek powracających do UE), strefy buforowe (pozwalające na lepszą organizację odpoczynku kierowców i zmniejszające ryzyko tzw. objeżdżania kolejki), system reagowania w sytuacjach nadzwyczajnych w porozumieniu z partnerami zagranicznymi (pozwalający na szybsze rozładowywanie spiętrzeń), samodzielne otwieranie procedury TIR, kamery online na przejściach (zwiększające zarówno transparentność służb, jak i dające podróżnym możliwość wglądu na przejście w czasie rzeczywistym) oraz podawanie czasu oczekiwania na poszczególnych przejściach na serwisie granica.gov.pl i na tablicach drogowych na głównych trasach dojazdowych do przejść granicznych. Jest tego dość dużo, jednak wciąż pracujemy nad nowymi usługami.

Po wielu ułatwieniach dla przewoźników i kierowców samochodów ciężarowych przyszła kolej na przewoźników osobowych…

– Podróżni przekraczający granicę w zorganizowanych grupach jadących autokarami i busami są dla nas równie ważni jak ci, którzy podróżują samochodami osobowymi, samolotami, koleją czy pieszo. Stąd także nowe usługi skierowane właśnie do tej grupy podróżnych.

Zaczęło się od wdrożenia w marcu 2012 r. systemu eBooking BUS. Czy dziś, po ponad dwóch latach jego działania, może Pan spróbować wypunktować jego zalety?

– Największą zaletą systemu jest oczywiście to, że podróżni oszczędzają czas. Dla nas jest to najważniejsze, ponieważ jest to wyraźna korzyść dla klientów Służby Celnej. Jednocześnie służby, mając możliwość wcześniejszego przygotowania się do odprawy, zapewniają wysoki poziom ochrony rynku oraz konsumentów przed niekontrolowanym napływem towarów z zagranicy (tzw. przemytem). To jest także ważne, ale to już specyfika i kulisy naszej pracy…

O ile system ten poprawił fizycznie przepustowość na granicach i skrócił czas odpraw?

– Pojawiający się efekt spiętrzeń to w znacznym stopniu wynik tego, że pojazdy docierają na granicę bardzo nierównomiernie. Inteligentne zarządzanie kolejką polega przede wszystkim na tym, żeby umiejętnie niwelować efekty tych nierównomierności. Temu sprzyjają także systemy elektronicznej rezerwacji czasu odprawy wdrażane oraz planowane na przyszłość przez Służbę Celną. System nie powoduje zwiększenia maksymalnej przepustowości przejścia, ale pozwala na znaczną poprawę płynności obsługi ruchu granicznego.

Służba Celna obserwuje, że ruch graniczny wzrasta o około 10-15% rok do roku. Ruch autokarów przez granicę wzrósł od ok. 108 tys. w roku 2009 do ponad 172 tys. w roku ubiegłym. To wzrost o 60%. Natomiast czas odpraw autokarów nie rośnie, ale zmniejsza się. Jest to efekt inteligentnego zarządzania granicą, między innymi poprzez wdrażanie ułatwień i nowych usług.

Przykładowy wydruk tablicy wkładanej za szybę autokaru z grupą dzieci.

Czy udało się, wzorem przejścia w Grzechotkach, przenieść kontrole na okoliczne parkingi, by dodatkowo je skrócić?

– Parkingi samochodów ciężarowych do kontroli autokarów były wykorzystywane wyjątkowo, w przypadku spiętrzeń autobusów w jednej godzinie. Rozwiązanie to było uruchamiane do czasu wdrożenia możliwości rezerwacji czasu odprawy. Natomiast jeżeli zajdzie taka potrzeba, będą uruchamiane dodatkowe pasy ruchu, a kontrola tylko w naprawdę wyjątkowych przypadkach.

Od 15 lipca br. działa nowy system będący zapewne wynikiem wyciągnięcia wniosków i doświadczeń z eBooking BUS – przeznaczony dla dzieci i młodzieży. Skąd ten pomysł?

– Priorytetowe odprawy dzieci i młodzieży to nowa usługa oferowana przez Służbę Celną oraz Straż Graniczną w ramach funkcjonującego już systemu eBooking BUS. To nowość polegająca na możliwości zgłoszenia grupy dzieci i młodzieży. Zgłaszający wybiera odpowiednią zakładkę w systemie i służby wcześniej wiedzą, kiedy i o której godzinie autokar z dziećmi dotrze na granicę. Operator wycieczki ma możliwość wydrukowania znaku graficznego do włożenia za szybę autokaru, dzięki czemu służby mogą go szybciej zidentyfikować na przejściu. To odpowiedź na zapotrzebowanie społeczne. Chodzi o to, żeby dzieci i młodzież jak najkrócej oczekiwały na graniczne formalności. Warto dodać, że nową usługą oferowaną od 15 lipca br. jest możliwość zarezerwowania czasu odprawy granicznej przez wszystkie zorganizowane grupy podróżujące autokarami i busami. Natomiast te przewożące dzieci i młodzież będą traktowane priorytetowo.

Gdzie system został opracowany i ile trwało jego wdrażanie? Czy obecnie działa już na wszystkich przejściach autokarowych?

– System eBooking BUS został opracowany własnymi siłami. Stworzyli go funkcjonariusze Służby Celnej z Olsztyna, a wersję strony www informatycy z Białegostoku. Służba Celna wdrożyła system w 2012 roku, przed mistrzostwami Europy Euro 2012. To był najlepszy moment, żeby ułatwić przekroczenie granicy również kibicom podróżującym autokarami. Natomiast samo ułatwienie obejmowało oczywiście wszystkich podróżujących autokarami i busami. Dziś ten system usprawniamy, oferując nowe usługi. System działa na wszystkich przejściach granicznych obsługujących ruch autokarowy.

Jakie warunki należy spełnić, by skorzystać z najnowszego rozwiązania?

– Z nowej usługi polegającej na priorytetowej możliwości przekroczenia granicy mogą korzystać zorganizowane grupy

podróżujące autokarami lub busami, w których co najmniej 70% pasażerów to dzieci i młodzież do siedemnastego roku życia.

Jak wyglądają same procedury działania? Na czym polega współpraca celników z funkcjonariuszami Straży Granicznej i czy dążycie do wprowadzania metody kontroli tzw. One-Stop?

– W uproszczeniu taka odprawa wygląda tak: Najpierw organizator przejazdu rejestruje się w systemie eBooking BUS na stronie www.granica.gov.pl i rezerwuje czas odprawy granicznej. Dzięki temu, że zorganizowana grupa została zgłoszona do systemu, a czas odprawy został zarezerwowany, służby graniczne wiedzą o tym i mają możliwość odpowiednio wcześniej przygotować się do takiej odprawy. Dzięki dobrej współpracy Służby Celnej i Straży Granicznej obsługa odbywa się w tym samym czasie. To jest właśnie główne założenie systemu One-Stop. Byłoby jeszcze lepiej, gdyby wszystkie cztery służby (obu granicznych krajów) obsługiwały pojazdy podczas jednego zatrzymania. Takie rozwiązanie zaproponowaliśmy podczas Euro 2012. Będziemy nadal przekonywać wszystkich naszych partnerów do wdrożenia tego rozwiązania na wszystkich przejściach granicznych. Jest to rozwiązanie innowacyjne również w skali Unii Europejskiej (podobnie jak eBooking BUS), co dowodzi, że po 10 latach funkcjonowania służby w ramach UE powoli Służba Celna staje się jednym z liderów we wdrażaniu takich rozwiązań. Dziś bardzo często inni chcą skorzystać z naszych doświadczeń.

Czy typując pojazdy z małoletnimi również brane są pod uwagę czynniki analizy ryzyka? I czy również w czasie kontroli podróżni muszą być „na pokładzie"?

– Podczas każdej kontroli brana jest pod uwagę analiza ryzyka. Służba Celna przeprowadza kontrole właśnie na jej podstawie. Mając wcześniej elektroniczne zgłoszenie grupy podróżującej autokarem lub busem w systemie eBooking BUS, znaczną część tej pracy możemy przeprowadzić wcześniej. Dlatego właśnie sama odprawa trwa krócej. Podczas kontroli podróżni muszą być „na pokładzie", chociażby dlatego, że jednym z elementów kontroli granicznej jest kontrola paszportowa. To zadanie naszych kolegów ze Straży Granicznej.

Na ile godzin wcześniej należy zgłosić przybycie autokaru na granicę i kto tego dokonuje?

– Zgłoszenia należy dokonać najpóźniej na 24 godziny przed spodziewanym przyjazdem na przejście graniczne. Zgłoszeń dokonywać może zarówno organizator turystyczny, jak również przewoźnik oraz inne instytucje, np. placówki oświatowe i edukacyjne. Do tego niezbędna jest jedynie darmowa rejestracja w systemie. To zależy od tego, jak wiele grup autokarowych zaplanuje podróż na tę samą godzinę. Jeżeli okaże się, że jest ich zbyt wiele, system zaproponuje inną godzinę odprawy. Natomiast autokary przewożące dzieci zawsze są traktowane priorytetowo.

Co w przypadku skumulowania się większej ilości pojazdów na jednym przejściu granicznym?

– Jednym z podstawowych celów systemu jest właśnie bardziej równomierne rozłożenie autokarów zgłaszających się do odprawy. W przypadku kiedy jest ich więcej lub na granicę dojeżdżają autokary z dziećmi, Służba Celna i Straż Graniczna delegują do ich obsługi więcej funkcjonariuszy.

Ile średnio trwa kontrola takiego autokaru? Jeśli już, to jakie produkty najczęściej kwestionujecie? I jak to się ma do dzieci?

– Odprawa łącznie z kontrolą autokaru zgłoszonego w systemie eBooking BUS to poniżej 10 minut. Doświadczenia na granicy potwierdzają nasze przypuszczenia – przemycają dorośli, natomiast czasem zdarza się, że nieuczciwi organizatorzy przewozów osobowych próbują wykorzystać okazję, żeby coś przemycić. Najczęściej są to papierosy. Celnicy znajdowali nieraz papierosy ukryte w toaletach, w zbiornikach na wodę, lukach bagażowych, w podwójnej ściance za fotelem kierowcy lub pod podłogą autokarów przewożących pasażerów, w tym również dzieci. Zawsze staramy się działać tak, żeby było to jak najmniej uciążliwe dla kontrolowanych, nawet jeśli okazuje się, że próbują oni przemycać towary przez granicę. Służba Celna kontroluje autokary a nie dzieci.

Czy myślicie nad kolejnymi ułatwieniami przy przekraczaniu granic przez podróżnych w autokarach i busach?

– Priorytetem Służby Celnej jest wdrażanie coraz to nowych usług i ułatwianie prowadzenia działalności gospodarczej oraz przekraczania granicy (dla tych, którzy zachowują przepisy prawa), ale także ciągłe usprawnianie tego, co już zostało zrobione. Otoczenie szybko się zmienia i ciągle pojawiają się nowe potrzeby. Naszą rolą jest nadążać za tymi potrzebami wynikającymi z oczekiwań społecznych. Tak właśnie działamy, a często nawet te oczekiwania wyprzedzamy.

Natomiast teraz Służba Celna przygotowuje się do wdrożenia w przyszłym roku (na razie pilotażowo – na dwóch przejściach granicznych) analogicznego systemu dla samochodów ciężarowych. System, który nazywa się eBooking Truck, da przedsiębiorcom możliwość zarejestrowania się na konkretną godzinę do odprawy granicznej, a tym samym uniknięcia niepotrzebnego oczekiwania na odprawę na przejściu granicznym lub bezpośrednio przed nim.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiał Grzegorz Ramza